

årsmelding

1978

for

NESSEBY

VARANGERHALVØY

TANA

NESSEBY

VADSØ

SØR-VARANGER

KOMMUNE

FISKERISEKRETÆREN I VARANGER OG TANA
(VADSØ, NESSEBY, TANA OG SØR-VARANGER)

PROTOKOLLUTSKRIFT

År 1979 onsdag den 6. juni kl. 09.00-21.45 ble det på Vardø Hotell avholdt møte i Finnmark fylkes fiskeristyre.

Sak 23/79: ÅRSMELDING FRA FISKERIRETTLEREN - NESSEBY.

Vedtak:

"Finnmark Fiskeristyre har behandlet fiskerisekretærens "Årsmelding for Nesseby 1978."

Fiskeristyret har spesielt merket seg at første byggetrinn ved havna i Nesseby nå er avsluttet. Videre at det planlegges et tidsmessig serviceanlegg for fiskeflåten lokalisert til nyhavna.

Den planlagte utbyggingen av et fiskemottak i havneområdet bør være slik at anlegget ved endrede råstoff- og markedsforhold kan utbygges videre til et rasjonelt foredlingsanlegg.

Fiskeristyret har også med tilfredshet notert seg at ordningen med en kommunalt/fylkeskommunalt finansiert fiskerisekretær har fungert godt og at stillingen dekker et stort behov.

Varanger og Tana rettlederdistrikt er av Fiskeristyret gitt topp prioritet ved fremtidig plassering av nye rettlederstillinger.

Det vises forøvrig til Fiskeristyrets merknader til "Melding om virksomheten i 1978 og økonomisk oversikt innen fiskeriene for Finnmark"

Med forannevnte merknader tar Finnmark Fiskeristyre årsmeldingen og Nesseby fiskenemnds merknader til denne til etterretning."

Nesseby kommune,
Formannskapet,
9815 Nyborg.

FISKERISJEFE
I FINNMARK
00861 250479

27. APR. 1979

VADSSØ

jr. 169/79 KJ/- 23.4.79

ÅRSMELDING 1978 FRA FISKERISEKRETÆREN.

- ./.
- Vedlagt følger 5 eks. av nevnte årsmelding.
Nesseby Fiskenemd har behandlet årsmeldingen fra fiskerisekretæren
som sak 4/79 den 19.4.79.

Vedtak:

"Nesseby Fiskenemd har ingen spesielle merknader til årsmeldingen fra
fiskerisekretæren. Årsmeldingen godkjennes.

Fiskenemda forutsetter ~~at~~ fiskerisekretæren følger opp de forslag til
tiltak som er påpekt i årsmeldingen."

e.f.

Kurt Johnsen
Kurt Johnsen
sekr.

V Gjenpart: Fiskerisjefen i Finnmark, 9800 Vadsø.

<u>1. Rettledningstjenesten</u>	1
1.1 Fiskenemda - sammensetning og virksomhet.....	1
1.2 Interkommunalt fiskerikontor - ansatte og virksomhet.....	1
1.3 Lokale utvalg.....	3
<u>2. Fiskerinæringen i Nesseby kommune</u>	2
2.1 Torskefiskeriene.....	4
2.2 Andre fiskerier.....	5
<u>3. Lokale reguleringer</u>	6
<u>4. Fiskeflåten</u>	7
4.1 Antalls- og aldersmessig utvikling.....	7
4.2 Deltakelse og drift.....	7
4.3 Konesjoner i fiske.....	8
4.4 Finansiering av nye og gamle fartøy.....	8
4.4.1 Statens Fiskarbank.....	8
4.4.2 Kommunalt fiskerifond og kommunale garantier....	9
4.4.3 Andre finansieringskilder.....	9
4.5 Sysselsetting i fiske.....	10
<u>5. Fiskemottak og foredling</u>	12
5.1 Anleggene - antall og produksjonsform.....	12
5.2 Anleggene - utbygging og modernisering.....	12
5.3 Råstofftilførselen til fiskebrukene - kvantumsutvikling.....	13
5.4 Sysselsatte ved fiskebrukene - helårs- og sesongansatte.....	14
<u>6. Fiskeoppdrett</u>	15
<u>7. Servicetilbud til fiskeflåten og fiskeindustrien</u>	16
7.1 Elektronisk og mekanisk service inkl.slipper.....	16
7.2 Redskapsservice.....	16
7.3 Havner.....	16
<u>8. Andre forhold i fiskerinæringen</u>	18
<u>9. Rettledningstjenesten - konklusjon og framtidige arbeidsoppgaver</u>	19
9.1 Fiskenemda.....	19
9.2 Fiskerikontoret.....	19
<u>10. Fiskerinæringen - konklusjon og framtidige arbeidsoppgaver</u>	20
10.1 Ressursgrunnlaget - lokale reguleringer.....	20
10.2 Fiskeflåten.....	20
10.3 Fiskemottak og foredling.....	20
10.4 Servicetilbud til fiskeflåten.....	21
10.5 Sysselsetting i fiske og fiskeindustri.....	21
10.6 Plan og tiltaksarbeidet.....	21

1. RETTLEDNINGSTJENESTEN.

Den offentlige rettledningstjenesten i fiskerinæringen (RIF) har gjennomlevd sine første 6 år siden ordningen i lovsform trådte i kraft 1. januar 1972. Denne loven avløste lov av 1948 om kommunale fiskenemder.

På kommuneplanet består RIF av den kommunale fiskenemd og offentlig fiskerirettleder, hvor slik stilling er opprettet.

Nesseby kommune har i samarbeid med kommunene Tana, Sør-Varanger og Vadsø f.o.m. meldingsåret ansatt en interkommunal fiskerisekretær i påvente av at det i nevnte region ansettes offentlig fiskerirettleder. Finnmark fylke dekker 1/4-part av utgiftene til stillingen slik som for offentlige fiskerirettledere..

1.1 Fiskenemda - sammensetning og virksomhet.

Fiskenemda har hatt følgende medlemmer i meldingsåret:

1. formann Gunnar Kristiansen, Per Larsenvik
2. nestformann Olaf Losoa, Nyelv
3. Aslak Eikjok, Bergeby
4. Samual Mathisen, Reppen
5. Bjørnar Tolk, Bergeby

Personlige varamedlemmer:

Osvald Johansen, Mortensnes
Oline Hansen, Bergeby
Per Iversen, Bunes
Asbjørn Trane, Nesseby
Petter A. Olsen, Sirdagoppe

Fiskenemda har i meldingsåret kun vært samlet til ett møte, og har gitt uttalelse i 7 enkeltsaker.

Den meget beskjedne saksmengden avspeiler interessen for nyinvesteringer til fisket. Fiskenemda har foruten i saker om finansiering av offentlige organ, gitt uttalelse i sak om

- nytt vedtektsforslag til kommunenes fiskerifond
- fiskeriutdanning m.h.t. oppbygging av fiskerifaglig undervisning i grunnskolen og den videregående skole.

1.2 Interkommunale fiskerikontor - ansatte og virksomhet.

Det interkommunale samarbeidet har nå fungert i ett år. Undertegnede er ansatt ved kontoret og har hatt kontorsted i Vadsø.

Opprinnelig var siktemålet å holde faste kontordager i Tana, Nesseby og Sør-Varanger kommuner 1 - 2 ganger pr. måned. Dette ble forsøkt i første del av meldingsåret, men er senere ikke gjennomført. Årsaken er at det har manglet kontor plass i kommunene eller at kontorstedet ikke har vært et egnet møtested for fiskerne. Det forhold at telefonhenvendelser skjer til kontoret i Vadsø og at en rekke av henvendelsene fra fiskerne gjelder søknader av ulike slag som betinger et komplett lager av skjemaer og veiledningsmateriell, har også vært medvirkende til at kontorstedet inntil videre kun har vært Vadsø.

Praktisering av faste kontordager i de øvrige kommuner er tatt opp med Nesseby og Bugøynes Fiskarlag. Fra begge fiskarlagene er det gitt uttrykk for at behovet for kontordager 1 - 2 ganger pr. måned ikke antas å være særlig stort i og med at kontortiden vil bli i ordinær arbeidstid. Det ble videre lagt vekt på at det er svært individuelt når de enkelte hadde behov for å oppsøke fiskerikontoret. Siden kommunikasjonene i distriktet for en stor del gjør det praktisk å reise til Vadsø, er det fra de nevnte fiskarlag gitt uttrykk for at ordningen med Vadsø som kontorsted fungerer tilfredsstillende.

Arbeidoppgavene ved kontoret er mange og spenner over et vidt felt i fiskerinæringen. Sentralt står rettlednings- og informasjonsarbeidet overfor fiskerne. Heri også arbeidet med søknader til Statens Fiskarbank, kommunale fiskerifond og andre utlånsinstitusjoner og tilhørende sekretærarbeid ved behandling av søknadene i fiskenemdene.

En betydelig del av arbeidstiden er medgått til utredninger som har til siktemål å gi bedre servicetilbud for fiskerne. Dette arbeidet skjer i regi av nedsatte kommunale utvalg. Arbeidet er hittil i hovedsak kun kommet i gang i Nesseby og Vadsø kommuner. I noe utstrekning er en også kommet i gang med planlegging av nye fiskebruk på steder/distrikt som er uten helårig fiskekjøp.

I samarbeid med Fiskerisjefen i Finnmark er det utarbeidet et notat om kommunale fiskeri- og næringsfond og et notat om et nyutviklet fangstredskap - rundsnik.

Det er foretatt innsamling av data til bruk i fylkesplanleggingen, til de årlige lønnsomhetsundersøkelser i fiskeriene og til visse enkeltvisse undersøkelser om service, redskapsmengde pr. fartøy m.v.

I samarbeid med rektor for Statens Fagskole for Fiskeindustri i Vardø er det i 1978 gitt orientering om fagskolen ved møter i Sør-Varanger og Nesseby kommuner.

Deltakelse i kurser, seminar og ekstraordinære møter i meldingsåret:

- OUF-samling og årsmøte. (OUF-Organ for Utviklingssamarbeid i fiskeindustrien i Finnmark).
Møtested: Kirkenes. Varighet: 3 dager.

- Kurs i fiskeoppdrett.
Arr. Norges Fiskerihøgskole og Fiskerisjefen i Troms.
Kurssted: Tromsø. Varighet: 3 dager.
- Årsmøte i Finnmark Fiskarlag.
Møtested: Honningsvåg. Varighet: 3 dager.
- Kurs om sykelønnsordningen, arrangør OUF og trygdesj. i Vadsø.
Møtested: Vadsø. Varighet: 1 dag.
- Deltatt under Stortingets Sjøfarts- og Fiskerikomiteés rundreise i kommunene Sør-Varanger, Nesseby og Vadsø.
Varighet: 2 dager.
- Samlingskurs for Rettledningstjenesten i Fiskerinæringen.
Arr. Fiskeridirektoratet. Møtested Alta. Varighet: 3 dager.
- Distriktenes Utbyggingsfond - kontaktkonferanse.
Møtested: Honningsvåg. Varighet: 1 dag.
- Fiskerimessa i Oslo,
kombinert med møter med velferdsorganisasjoner i fiskeriene.
Varighet: 4 dager.
- Samlingsmøte for fiskerirettlederne i Finnmark og i fylkets fiskeridirektorat.
Møtested: Vadsø. Varighet: 2 dager.

1.3. Lokale Utvalg.

Nesseby Fiskarlag har tatt initiativ til at det nedsettes et utvalg med mandat å utrede plan for løsning av fiskernes behov for lokaler til lagring og reparasjon av redskaper. Med i utvalget er representert fiskerne, fiskekjøper og kommunen. Dette kontoret har fungert som sekretariat for utvalget.

Utvalgets arbeid nærmer seg avslutning. Utvalgets forslag innebærer i korthet at det bygges et industriutleiebygg hvor det gis plass for de tiltenkte funksjoner i tillegg til at det i bygget også avsettes lokaler til et nyetablert firma som skal drive montering og distribusjon av torskogarn i Nesseby.

2. FISKERINÆRINGEN I NESSEBY KOMMUNE

Fisket som foregår er et utpreget fjordfiske og fortsatt benyttes et forholdsmessig stort antall åpne båter i fisket. Mange har fiske som levevei i kombinasjon med andre næringer. Yrkeskombinasjon var langt mer alminnelig tidligere. Ettersom investeringskostnadene ved oppstart såvel jordbruk som fiske har steget betydelig, fører dette til at stadig fler blir bønder eller fiskere på heltid. For de senere år har dette gitt seg utslag i at fiskerne anskaffer seg større båter og som er bedre utstyrt enn tidligere.

2.1 Torskefiskeriene.

Alle sesongene betraktet under et har de siste års fiskerier i Varangerfjorden gitt gode resultater. Imidlertid er det i garnfisket etter torsk i tidsrommet februar-april/mai, at de beste og mest stabile resultatene er oppnådd. I likhet med 1977 må 1978 sett under ett betegnes som bra, selvom fangstmengden i siste halvdel av 1978 var dårlig.

Fangststatistikk fra Norges Råfisklag for 1978 foreligger ikke ennå, slik at det følgende tallmaterialet gjelder for 1977.

Tabell 2.1.1.

Ilandbragt kvantum i kommunen i 1977 fordelt på redskap og fiske-sort. Alle tonn i hele tonn.

Kilde: Norges Råfisklags statistikk 1977.

	Torsk	Hyse	Sei	Totalt
Garn	286		4	290
Juksa	233		3	236
Andre redskaper				
Totalt oppfisket	519		7	526
Kjøpt fra andre steder				
Solgt til andre steder	233		7	240
Netto fisk til produksjon	286			286

Det oppfiskede kvantum på 526 tonn fordeler seg med 18,3% i 1.kvartal, 59,1% i 2. kvartal, 22,0% i 3. kvartal og 0,6% i 4. kvartal.

Oversikten viser at kun noe over 50% av kvantumet er produsert i kommunen. Dette er nærmere omtalt i kommentar til tabell 5.1.1.

Tabell 2.1.2.

Ilandbrakt kvantum fordelt på redskaper og sted. Alle tall i hele tonn.

Kilde: Norges Råfisklags statistikk 1977.

	Juksa	Garn	Total	Tilført fra andre steder	Sendt til andre steder	Netto kvantum produsert
Grasbakken	6	108	114			114
Mortensnes	230	182	412		240	172
Totalt	236	290	526		240	286

Oversikten viser at det største oppkjøpet foregår i Mortensnes og at leveransene ifra kommunen skjer fra Mortensnes. Kvantummet som sendes ut av kommunen er hovedsakelig juksafisk oppkjøpt etter at sesongen for tørrfiskproduksjon er slutt.

2.2. Andre fiskerier.

Fiskerne i kommunen driver foruten torskefiske også fiske etter andre fiskeslag. Disse er kveite, laks, flyndre og sild. Det antas at den økonomiske verdien av disse fiskeriene har rekkefølgen som de er listet opp i ovenfor, hvor kveitefisket er av størst økonomisk betydning.

Det mangler statistisk materiale på disse fiskeriene, men generelt er det å si at foruten kveitefisket, så er de andre fiskeriene av liten økonomisk betydning i dag.

Imidlertid inneholder fjorden tilfredsstillende mengder flyndre. Denne fisken utgjør en potensiell ressurs for endel av flåten, dersom det blir tilfredsstillende avsetningsforhold og pris på flyndra.

Når det er innsig av gytende lodde i Varangerfjorden (vinterlodde) hender det at loddeflåten fisker i fjordområder utenom Nesseby kommune, innerst i Varangerfjorden. Kommunen har ingen fartøy som driver loddefiske.

3. LOKALE REGULERINGER.

Fisket underlegges stadig nye reguleringsbestemmelser som følge av den harde overbeskatning en rekke av de økonomisk utnyttede fiskeslag er utsatt for.

Jakobselv- og Kariel Fiskarlag har i 1978 fremmet krav om fredning av Varangerfjorden mot ringnot, loddetrål og bunnslepene redskap med unntak av seinot, innafor en rett linje mellom ytterste punkt på Bugøy og Kiby. Dette fredningskravet har Nesseby Fiskarlag gitt sin tilslutning til.

Bakgrunnen for dette omfattende fredningskrav er den økende intensitet som har funnet sted i vinterloddefiket og snurrvad-fisket etter torsk på Varangerfjorden.

Fredningskravet vil bli tatt opp i det Rådgivende utvalg for lokale reguleringer innen 1. halvår 1979 og oversendt Fiskeridirektøren for avgjørelse.

4. FISKEFLÅTEN.

Kommunens fiskeflåte består av fartøy under 40 fot med unntak av ett fartøy i 40-fots klassen. Et stort antall av de registrerte fiskefartøy er åpne båter og nyttes kun til vår- og sommerfisket.

4.1. Antalls- og aldersmessig utvikling.

Tabell 4.1.1.

Antall registrerte fiskefartøy i 1978.
Kilde: Merke registret.

Lengde i meter	under 6 m	5-7 m	8-9 m	10-12 m	over 12 m	SUM
Omregnet til fot ca.	under 20 fot	20-25 fot	26-31 fot	32-41 fot	over 41 fot	
Byggeår: -1949	5	13	1	2	0	21
1950-1959	8	7	2	0	0	17
1960-1969	17	3	2	0	1	23
1970-	43	7	6	1	0	57
Totalt Nesseby kommune	73	30	11	3	1	118

Fra tidligere år viser dette en nedgang i antallet registrerte fiskefartøy, men det er en stigning i antallet mellomstore sjarker. Det er anskaffet en ny sjark til kommunen i 1978.

Flåtens alder er jevnt fordelt over alle aldersgrupper. Den mellomstore sjarkflåten (8-9 m) består av 11 fartøy hvor 6 er anskaffet etter 1970. Med unntak av et stort antall småsjarker (6-7 m) bygd før 1949 er aldersstrukturen for flåten tilfredsstillende.

4.2. Deltakelse og drift.

Det ble i 1977 foretatt en driftsundersøkelse for helårsdrevne fartøyer mellom 25 og 40 fot. Helårsdrevne fartøyer regnes de som har en årlig drift på 25 uker eller mer. Dette gir en helårsflåte på 7 fartøyer i kommunen for denne gruppen.

Tabell 4.2.1.

Helårsdrevne fartøy fra 25-40 fot i Nesseby kommune i 1977.

Antall fartøy	Gjennomsnittlig		Gjennomsn. antall uker i drift med				Gjennomsn. antall uker i	
	lengde	alder	LI	GA	JU	Annet	Drift	Opplag
7 stk.	29,4 fot	16,7 år	0,9	18,4	3,8	4,8	27,9	24,1

Dersom det ikke har skjedd endringer fra 1977 til 1978 blant de 7 fartøyer ovenfor utgjorde den helårsdrevne flåten i 1978 9 fartøyer, hvorav økning på 2 fartøyer tilskrives ett nybygg og ett fartøy i 40-fotsklassen som ikke er kommet med i tabellen ovenfor.

Undersøkelser viser at garnfisket er den absolutt viktigste driftsform. Sammenligning av tabell 4.1.1. og 4.2.1. viser at det er et betydelig antall registrerte fiskefartøy som kun er i drift en liten tid av året. Disse ror altvesentlig med juksa med oppstart i mai måned og sesongslutt i løpet av august/september.

4.3. Konesesjoner i fiske.

Fiskeflåten registrert i kommunen driver alle fjordfiske og er ikke underlagt konsesjonsbestemmelser. Imidler er det flere av kommunens registrerte fiskere som er mannskap på trålere og andre fartøy som er underlagt konsesjonsplikt. En fisker i kommunen er medeier av reketrål- og konsumloddetrålkonsesjon for ett større fartøy registrert i Vadsø.

4.4. Finansiering av nye og gamle fartøy.

Landets Regjering har i 1978 gjennomført økonomiske innstrammings-tiltak som bl.a. har medført at såvel private som statlige banker er pålagt restriksjoner i sin utlånsvirksomhet.

Det har i 1978 vært svært liten pågang fra fiskere i Nesseby kommune om lån til kjøp av fiskefartøy, ettersom det for øyeblikket er liten interesse blant fiskerne for nyanskaffelser. Sansynligvis må dette tilskrives usikkerhet tilknyttet ressursituasjon, leveranse- og havneforhold.

4.4.1. Statens Fiskarbank.

Statens Fiskarbank har i 1978 kun behandlet en lånesøknad fra Nesseby kommune, denne gjaldt kjøp og montering av ny motor til en sjark. Det ble søkt om kr 65.000, banken innvilget kr 50.000. For senere år forut 1978, har banken hatt hovedfinansiering av nye sjarker som er kjøpt til kommunen og fiskarbanken har innvilget lån til det planlagte fiskebruket i Nesseby havn.

4.4.2. Kommunalt fiskerifond og kommunale garantier.

Ved inngangen av 1978 utgjorde fiskerifondets samlede kapital kr 142.000. Kr 115.000 av dette er utlånt og det er gitt tilsagn om lån for kr 55.000. De totale disponerte beløp utgjør kr 170.000 mens samlet fondskapital inkl. avsetningen til fondet i 1978 på kr 20.000, utgjør kr 162.000. Slik det framgår, er det gitt tilsagn for kr 8.000 mer enn hva det er dekning for. Dette har ført til at søknader om lån innkommet i 1978 samtlige er blitt avslått.

I de tidligere år er svært meget av fondets midler medgått til anskaffelse av redskaper og utstyr til åpne fiskebåter. Utfra ønsket om en sterkere prioritering av dekte fiskebåter har en fra administrasjonens side tatt initiativ til å utarbeide nye vedtekter til fiskerifondet. Dette er gjort, og utkastet er godkjent av fiskerinemda med visse endringer. Vedtektsforslaget er ikke behandlet i formannskapet. Det gjenstår også å skaffe kapital til fondet.

Det har i 1978 ikke vært søknader til kommunen om garanti for opp-tak av lån til fiskeriformål. Søknader om garantier avgjøres i kommunestyret. Ofte er det aktuelt med garantier for finansiering av brukte fiskefartøy hvor Statens Fiskarbank sjeldent viser særlig inøstekommenhet.

Kjøp av velholdte brukte fartøy betinger gjerne at finansiering kan ordnes raskt. Opptak av lån mot kommunal garanti ved kjøp av brukte fartøy, blir lett lite fleksibelt, da det er forholdsvis lang tid mellom hvert kommunestyremøte. Det er mitt syn at kommunestyret bør stille en øvre garantiramme for garantitilsagn til hvert halvår eller år adgangen og at behandlingen av garantisøknader delegeres til formannskapet. Formannskapet pålegges å holde seg innafor det øvre rammebeløpet.

Forslaget innebærer at kommunestyret mister styringsretten i enkelt-saker. Imidlertid gir orningen fortsatt kommunestyret styringsretten av den totale garantibevilgning. Det bør forutsettes at vedtak i formannskapet refereres for kommunestyret. Dette gir kommunestyret adgang til å treffe prinsippvedtak som blir retningsgivende for senere garantisøknader.

4.4.3. Andre finansieringskilder.

Utviklingsfondet for de sentrale samiske bosettingsområder yter lån og tilskott til toppfinansiering av nye prosjekt/tiltak i fondets virkeområde. Fondet har også anledning til å stille garantier i visse særtilfeller. Foruten Distriktenes Utbyggingsfonds medvirkning til finansiering av trålere og pionerprosjekt, er dette det eneste offentlige organ som yter finansiering til fiskeflåten, med unntak av Statens Fiskarbank.

Fondet hadde i 1978 en totalbevilgning på 2 mill. kroner, for 1979 er denne hevet til 4 mill. kroner. Midlene ytes på svært gunstige vilkår, og det er naturlignok stor etterspørsel om disse.

I løpet av 1978 er det fra fiskere i Nesseby kommune søkt "Utviklingsfondet" om tilsammen kr 372.000 i lån og tilskott.

Det er gitt tilsagn om kr 40.000 i tilskott og kr 97.000 i lån. Søknader for tilsammen kr 55.000 i lån og tilskott er ennå ikke behandlet i fondet. For saker som er ferdigbehandlet gir dette en tilsagnsprosent på ca 43% i forhold til omsøkte beløp.

4.5. Sysselsetting i fiske.

I Nesseby kommune utgjør fortsatt kombinasjoner fiske og småbruk en viktig næringsvei, mange kombinerer også fiske med anleggs- og bygningsarbeid. Det arbeides i dag for å sikre en mer helårig sysselsetting innafor de fleste yrkesgrupper og det er grunn til å tro at dette sammen med helårig fiskekjøp og bedre havneforhold vil medvirke til en overgang til flere helårsfiskere i kommunen. Imidlertid er det grunn til å tro at det totale antall fiskere vil kunne avta noe med årene.

Tabell 4.5.1.

Antall fiskere etter fiskermanntallet ved utgangen av 1977 og 1978.

	1977		1978	
	Liste A ¹⁾	Liste B ²⁾	Liste A	Liste B
Sør siden inkl. Varangerbotn:	17	4	19	8
Nordsiden:	30	46	35	48
Totalt:	47	50	54	56
Totalt:	97		110	

- 1) Liste A omfatter de fiskere som er registrert med fiske som bi-næring. Samlet driftstid på fiske pr.år er under 20 uker.
- 2) Liste B omfatter de fiskere som er registrert med fiske som hovedyrke eller eneyrke. Samlet driftstid på fiske pr, år er over 20 uker.

Tendensen viser en økning i antallet fiskere for alle deler av kommunen. Den relativt høye andelen "B-fiskere" har flesteparten fiske som hovedyrke i kombinasjon med andre yrker. Imidlertid er det en tendens blandt de noe yngre aldersgrupper til å satse utelukkende på fiske som levevei.

Vurdert økonomisk gir dette en bedre utnyttelse av de investerte driftsmidler(raskere inntjening), men setter samtidig den enkelte yrkesutøver i større avhengighetsforhold til fisket.

Tabell 4.5.2.

Aldersfordeling blant fiskerne.
Kilde: Fiskermanntallet 1978.

	Under 30 år	30 - 50 år	Over 50 år
Liste A	18,5 %	37,1 %	44,4 %
Liste B	5,4 %	46,4 %	48,2 %
Totalt	11,8 %	41,8 %	46,4 %

Oversikten viser at gjennomsnittsalderen blant fiskerne er høy. Særlig gjør dette seg gjeldende for gruppen av fiskere som har fiske som hovedyrke og eneyrke. Det er imidlertid et lyspunkt at det blant byrkesfiskerne er en langt større andel yngre aldersgrupper. Disse vil kunne lette rekrutteringen av yrkesfiskere og dekke flåtens behov for mannskap. Fjordfisket foregår i visse tider av året med marginal lønnsomhet og det er av denne grunn kun realistisk å forvente nyrekrutering til fiskeflåten fra lokalt hold. Dette betinger at arbeidet for å sikre ny rekrutering til yrket må gis høy prioritet i kommunen

5. FISKEMOTTAK OG FORDELING.

5.1. Anleggene - antall og produksjonsform.

Det er 2 små fiskebruk i kommunen, henholdsvis i Grasbakken på sørsiden av fjorden og i Mortensnes på nordsiden av fjorden. Begge anlegg er kun bygd og utstyrt for produksjon av tørrfisk.

Tørrfiskmarkedet har de par siste år kun gitt avsetning for et mindre kvantum prima fisk. Dette har ført til at det i 1978 ikke ble kjøpt inn fisk til henging, med unntak av et mindre parti statsgarantert oppkjøp. Oppkjøpet i Grasbakken har av denne grunn vært minimal i 1978, mens det er kjøpt inn noe større kvantum i Mortensnes. Dette skyldes at bruket har avtale med Br. Aarsæther A/S Vadsø om leveranse av iset fisk til filetproduksjon.

Tabell 5.1.1.

Anvendelse av råvarer fordelt på sted. Alle tall i hele tonn og tusen kroner.

kilde: Norges Råfisklags statistikk 1977.

	Torsk	Hyse	Sei	Totalt
<u>Grasbakken:</u> Henging	114			114
Annen prod.				
Tot.kvant.	114			114
Tot.verdi	348			348
<u>Mortensnes:</u> Henging	173			173
Salting	24		7	31
Filetfrys	208			208
Annen prod.				
Tot. kvant.	405		7	412
Tot.verdi	1285		13	1298

Oversikten viser at 208 tonn er medgått til filet. Dette er fisk som er lagt i is i Mortensnes og transportert til Brødr. Aarsæther A/S vadsø hvor råstoffet er produsert til filet. En mindre del av det utførte kvantum er gått til annen anvendelse.

5.2. Anleggene - utbygging og modernisering.

Da det for flere år siden ble klart at det ville bli bygd en mindre fiskerihavn i Nesseby på Kløvneset, ble det fra lokalt hold tatt initiativ til å få etablert et helårig fiskebruk i havna. To firmaer meldte interesse om etablering. Det oppstod en heftig debatt i kommunen om hvilket firma som skulle få tildelt tomt til bygging av fiskebruket. Etter oppfordring fra Distriktenes Utbyggingsfond ble saken tatt opp i kommunestyret. Et flertall gikk inn for at fiskekjøper Alf Svenning, Mortensnes tildeles byggetomt, under

forutsetning av at bygging igangsettes innen ett år etter at tomta er klargjort fra kommunens side og Statens Havnevesen er ferdig med mudringen (1. mudringsfase). Videre ble det forutsatt at bruket ble bygd for helårsdrift.

Underveis er havnevesenets arbeid blitt sterkt forsinket. Dette har ført til at Svenning ikke kom i gang med byggingen i 1978 som tidligere forutsatt. I mellomtiden inntraff også svikten på tørrfisk- og saltfiskmarkedet, med det til følge at Svenning var uten avsetning for sin produksjon.

Med bakgrunn i de endrede markedsforhold ble det fra kommunens side i 1978 tatt initiativ til å få vurdert alternative produksjonsformer. Arbeidet som ble utført av et konsulentfirma, viste at alternativ produksjon til tørrfisk og saltfisk betinger at det bygges kjøle- og fryselerager med innfrysingsutstyr. Merkostnadene til dette og nytt produksjonsutstyr førte til at anlegget gav en svært marginal lønnsomhet for produksjon av et årskvantum på ca. 500 tonn.

Grunnet den meget svake lønnsomheten for anlegget er fiskekjøper Svenning innstilt på å kunne gjennomføre en redusert utbygging. Dette vil omfatte kai, mottak, kjølelager og ismaskineri. Fisken vil bli iset i kasser og transportert til Vadsø, og noe vil bli hengt. Det er forutsetningen at dette mottaksanlegget bygges slik at anlegget ved endrede råstoff- og markedsforhold kan utbygges til et rasjonelt fordelingsanlegg.

Denne løsningen sikrer fiskerne avsetning på fangstene når utbyggingen i Vadsø er fullført. Det er mitt syn at dette er den riktige løsning, så lenge lønnsomheten ved videreforedling ikke er tilfredsstillende. De noe dystre råstoffutsikter gir også grunn til å "ile langsomt".

Ved fiskebruket i Grasbakken foreligger det ikke planer om utbygging eller modernisering.

5.3. Råstofftilførselen til fiskebrukene - kvantumsutvikling.

Det rår en sterk bekymring blant fiskerne i kommunen for den framtidige ressurs situasjonen i fjorden. Frykten for overbeskatning av fiskeressursene har gjort seg særlig gjeldende etter at en betydelig snurvadflåte fangstet innerst i Varangerfjorden sommeren 1978, etter at fredningen opphørte 1. mai. Likeså nærer fjordfiskerne store bekymringer til det omfattende loddefisket på Varangerfjorden med trål og ringnot.

Slik forholdene er i dag representerer ressurs situasjonen den største usikkerhet for den framtidige råstofftilgang til fiskebrukene i kommunen. En fortsatt positiv utvikling i den lokale flåte betinger at fjordfisket holdes på senere års nivå.

Det skjer en betydelig modernisering ved fiskeforedlingsanleggene lenger ut i Varangerfjorden. Ved anlegget i Vadsø vil det i tillegg bli en betydelig kapasitetsøkning. Det er grunn til å tro at dette på sikt vil føre til at en større andel av fremmedbåtene som ror garn- og juksafiske på Varangerfjorden vil ha utror i Vadsø. Dette vil kunne innebære tap av fremmedbåter for de øvrige anlegg og derav redusert kvantum, om ikke kapasitetsøkningen i Vadsø fører til at det blir totalt flere fremmedbåter på Varangerfjorden.

5.4. Sysselsettingen ved fiskebrukene-helårsansatte og sesongansatte.

Fiskebrukene i kommunen drives som nevnt kun konvensjonell produksjon. Denne produksjonen er lite arbeidskrevende. Det meste av råstoffet ilandføres i løpet av 2. kvartal og det er på denne tid av året at den sesongvise sysselsettingen er størst.

Tabell 5.4.1.

Helårs- og sesongvis sysselsetting i 1978 ved filetbrukene.

	Helårsansatte	Sesongansatte			
		1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Kvinner			2	2	
Menn	4		1		
Totalt	4		3	2	

Slik det framgår gir det ilandførte råstoff en beskjeden sysselsetting med fiskeforedling i kommunen. Selvom utsiktene på kort-sikt ikke gir mulighet for større lokal bearbeiding av råvaren, må det være et mål at dette skal forsøkes realisert på lenger sikt.

De som er sysselsatt ved fiskebrukene er samtlige fra henholdsvis Grasbakken og Mortensnes. Kommunen har et stort udekket behov for nye arbeidsplaner - især for kvinner. Det er imidlertid lite sannsynlig at disse vil bli rekruttert til fiskearbeid, om ikke arbeidsplassene kan gjøres mer permanent enn hva de er i dag.

6. FISKEOPPDRETT.

Denne næringen er i stadig vekst på landsbasis. Dette har ført til knapphet på smolt (settefisk) og likeså skapt visse usikkerheter m.h.t. avsetning. Av nevnte grunner iverksatte departementet i 1978 en midlertidig begrensning i tildeling av nye konsesjoner og likeså begrensning i oppdrettsvolumet til nye konsesjonssøkere.

Det er i 1978 opprettet et eget salgslag for førstehandsomsetning av oppdrettsfisk. Det er grunn til å tro at dette vil gi den enkelte oppretter mer stabile priser og avsetning for sin produksjon.

I Finnmarkssammenheng må arbeidet med å få etablert et smoltanlegg prioriteres, likeså kartlegging av oppdrettslokaliteter. En stabil utvikling i denne næringen betinger at de enkelte opprettere gis nødvendig opplæring. Dette kan skje gjennom kurser, men mer tilfredsstillende vil det være å få opprettet et permanent undervisningstilbud ved ett av de yrkesfaglige utdanningstilbud i fylket (fiskarfagskolen, landbruksskolen).

I Nesseby kommune pågår det temperaturmåling for en lokalitet innom Kløvneset i Nesseby. Den lange kuldeperioden denne vinteren vil gi et godt grunnlag for vurdering av om området egner seg til fiskeoppdrett m.h.t. sjøtemperatur og isforhold.

7. SERVICETILBUD TIL FISKEFLÅTEN OG FISKEINDUSTRIEN.

Kjøpesum og driftskostnadene for fiskefartøy har de senere år vist en langt sterkere stigning enn inntektene. Fiskernes mulighet til å kompensere for dette er å øke fangstmengden.

Det er i de senere år gitt øket prioritet til å få etablert nye lokale servicetilbud som betjener fiskeflåtens behov. Lokal service vil innebære at inntektstapet for flåten reduseres, og dels kan reparasjoner gjøres til lavere omkostninger enn tidligere. Betydningen av dette øker i takt med økende mekanisering i fiskeflåten.

7.1. Elektronisk og mekanisk service (inkl. slipper).

I kommunen er det et meget begrenset tilbud av denne type servicetjenester som tilbys fiskeflåten. Kommunen har imidlertid en sentral beliggenhet i Varangerområdet, og dette gjør det relativt greit å få utført tjenester som tilbys i de omliggende kommuner, slik som slippsetting, motorreparasjoner og installasjoner, montering av elektrisk anlegg m.v.

7.2. Redskapsservice.

Nesseby Fiskarlag har tatt initiativ til at det bygges et redskaps- hus i Nesseby havn for lagring og reparasjon av fiskeredskaper. Et utvalg arbeider med dette og planløsningen går ut på at det bygges et kommunalt industriutleiebygg som inneholder egnebuer/reparasjonsrom for redskaper og sanitærom. Dessuten foreslås det bygget et separat redskapshus for lagring av fiskeredskaper.

Fiskegarnprodusent Hella A/S vil f.o.m. 1979 starte opp med fiskegarnproduksjon i Vadsø. Bedriften har opprettet en underavdeling i Nesseby for montering av torskegarn. Monteringen foregår nå i midlertidige lokaler, men planen er at denne virksomheten skal foregå i det planlagte industriutleiebygget i Nesseby.

Linefisket har ikke vært drevet av fiskerne i kommunen de senere år, bortsett fra fløytlinefiske om sommeren. Da linefisket sjeldent gir stort fangstutbytte og faller i en vanskelig driftstid, er det liten grunn til å vente noe stort oppsving i dette fisket i kommunen. Imidlertid bør en kunne forvente deltakelse fra et mindre antall fartøyer når egnerebuene står ferdige. Eventuell lineegning vil med fordel kunne organiseres gjennom en egnentral, særlig er dette aktuelt dersom det kommer i stand permanente statlige overføringer/ subsidier til lineegning.

7.3. Havner.

Første byggetrinn ved havna i Nesseby er nå avsluttet. Fortsatt gjenstår mudring av indre havnebasseng, men det er ennå uvist når dette vil bli gjort. Viktigst er det imidlertid å få bygget almenningskai og lagt ut bunnkjetting i havna.

Andre havner i kommunen er Mortensnes, Grasbakken og Karlebotn havn. Kystdirektoratet har utarbeidet et forprosjekt for mindre fiskerihavn i Finnmark, hvor også Mortensnes havn er kommet med. Foranledningen til dette var at Stortinget i 1975 anmodet om en særskilt prioriteringsliste for små havneprosjekter. Etter henvendelse fra Finnmark fylkeskommune foretok formannskapet i 1976 følgende prioritering av småhavnutbyggingen:

1. Mortensnes
2. Grasbakken
3. Karlebotn

Havna i Mortensnes er kalkulert til 7 mill. kroner. Realiseringen av dette prosjektet vil vanskelig kunne gjøres i nærmeste framtid. Kravet for småhavnanlegg er at disse i byggekostnader ikke overstiger 5 mill. kroner.

8. ANDRE FORHOLD INNEN FISKERINÆRINGEN.

Fiskeriundervisning i grunnskolen og den videregående skole er i lang tid blitt forsømt. I meldingsåret ble dette tatt opp av OUF (Organ for Utviklingssamarbeid i fiskeindustrien i fiskeindustrien i Finnmark) og Fiskerisjefen i Finnmark i et notat som også ble sendt de kommunale fiskenemder til uttalelse.

I Nesseby kommune har det ved ungdomsskolen vært tilbudt valgfag i fiskeri og sjøfart med 2 uketimer f.o.m. høsten 1975. I gjennomsnitt har 5 elever fulgt undervisningen.

I fiskenemdas uttalelse til notatet om fiskeriutdanning ble behovet for opplæring om næringslivet i lokalsamfunnet og fylket forøvrig understreket, i denne sammenheng er det naturlig at fiskerinæringen gis en bred plass. Dette antas å være av stor betydning for en bedre rekruttering til utdanning og yrker for det lokale næringsliv. Gjenpart av fiskenemdas vedtak er sendt Nesseby skolestyre. En videre oppfølging av dette vil bli gjort.

9. RETTLEDNINGSTJENESTEN-KONKLUSJON OG FRAMTIDIGE ARBEIDSOPPGAVER.

NOU 1978: 44 "Rettledningstjenesten i Fiskerinæringen" har vært ute til "høring".

Nesseby Fiskenemd har sluttet seg til flertallsinnstillingen i utredningen, som i korthet innebærer en statlig organisering av rettledningstjenesten.

9.1. Fiskenemda.

Møteaktiviteten i fiskenemda har i meldingsåret vært liten. Det er grunn til å vente en økende engasjement fra fiskenemdas side etter som aktiviteten i fjordfiskeriene er stigende. Tidligere har fiskenemda i stor grad engasjert seg i saker om finansiering. Det er grunn til å vente at fiskenemda får til behandling en større mengde saker som er av mer prinsipiell betydning for utviklingen av fiskerinæringen i kommunen.

9.2. Fiskerikontoret.

Det interkommunale samarbeidet mellom kommunene Tana, Sør-Varanger, Vadsø og Nesseby om felles fiskerisekretær har fungert i ett år. Konklusjonen så langt er at det ikke har manglet på arbeidsoppgaver.

Hvorvidt disse er akkumulert over en lengre tidsperiode, eller er et uttrykk også for arbeidsmengden i tiden framover, vil framtiden vise. Fordelingen av arbeidstiden på oppgaver for de enkelte kommuner har vært skjev. Forholdsmessig er det meste av tiden medgått til saker for Vadsø kommune, dernest Nesseby, Sør-Varanger og Tana kommuner. Dette var ikke uventet, og bare et lengere tids arbeide vil vise om arbeidsinnsatsen for de enkelte kommuner samsvarer med kommunenes utgifter til stillingen. Behovet for kontorhjelp er i enkelte perioder stort.

Det er mitt syn at det ikke bør foretas flere ansettelser ved kontoret før det er opprettet stilling for offentlig fiskerirettleder i denne regionen. Dette vil tidligst kunne skje i 1980. Der er også grunn til å avvvente Stortingets behandling av NOU 1978:44, m.h.t. eventuelt nye arbeidsoppgaver som skal tillegges kontoret. Kommunenes økonomi for tiden gjør det forøvrig lite aktuelt å vurdere nyansettelser.

10. FISKERINÆRINGEN-KONKLUSJON OG FRAMTIDIGE ARBEIDSOPPGAVER.

10.1 Ressursgrunnlaget-lokale reguleringer.

Et stabilt og optimalt ressursgrunnlag forutsetter at det totale fangstutbytte og naturlige dødlighet ikke overstiger tilveksten i fiskebestandene. Det er lite en kan gjøre med de naturgitte fluktasjoner i fiskebestandene. Imidlertid er det fangstutbyttet som representerer den største trussel for overbeskatning - og denne kan reguleres.

I dag rår det en betydelig usikkerhet og pessimisme blant fjordfiskerne m.h.t. utviklingen av fiskeressursene i Varangerfjorden. Dette er også bakgrunnen for den meget sterke oppslutningen fra fiskarlagene om en omfattende fredning av Varangerfjorden.

Innføring av reguleringstiltak vil alltid måtte ramme visse fiskerier. Det er mitt syn at reguleringer bør treffes i god tid slik at en unngår totale skadevirkninger og at det ennå er tid til og mulighet for overgangsordninger for de fiskeriene som blir særlig berørt. De tiltak som treffes bør primært forhindre at utpregede sesongfiskerier høster av fjordens ressurser på bekostning av den stedlige flåte, som utelukkende ror fjordfiske. Denne framgangsmåte vil totalt gi de minste skadevirkninger for alle parter.

10.2. Fiskeflåten.

Flåten domineres av småsjarker og åpne båter og et mindre antall større sjarker som er godt egnede helårsbåter for fjordfiske. Det viktigste mål bør være at den eksisterende flåte sikres vilkår for en mest mulig stabil drift og at flåten får mulighet til å drifte i størst mulig del av året. Dette forutsetter at flåten får dekket sitt behov for mannskap, får utført sine behov for servicetjenester (reparasjoner, vedlikehold m.v.) og sikres avsetning på fangstene. I korthet vil det si at det må arbeides for å utnytte fangstkapasiteten til dagens flåte bedre enn hva som gjøres i dag.

10.3. Fiskemottak og foredling.

Primært må det arbeides for at råstoffet som ilandføres i kommunen også blir bearbeidet i kommunen. De etterhvert mange kalkyler som er gjort for små fiskeindustrilegg i kommunen, er alle karakterisert ved at de viser et marginalt lønnsomhetsnivå. Av denne grunn synes det riktig i første omgang å få etablert et permanent fiskemottak slik at vilkårene for utvikling i fangstleddet ikke forhindres.

Utbygging av et anlegg for vidreforedling av råvarene bør imidlertid avventes inntil råstoffmengde, produkt og markedspris viser bedre grunnlag for bygging av et fiskeindustrilegg fra grunnen av.

10.4. Servicetilbud til fiskeflåten.

En avgjørende forutsetning ved etablering av servicebedrifter er at disse har et tilstrekkelig kundeunderlag (oppland) for sin virksomhet. Dette er det største hinder for å få etablert denne type bedrifter til kommunen.

Realisering av fiskeserviceanlegget i havneområdet i Nesseby vil imidlertid dekke de viktigste behov på redskapssektoren. Slippkapasiteten vil i de nærmeste år øke og dette bør i rimelig grad også dekke fiskeflåten i Nesseby kommune's behov for denne type service.

10.5. Sysselsetting i fiske og fiskeindustri.

Arbeidsplassene i fiskerinæringen har i lang tid hatt karakter av lavstatus-arbeidsplasser. Foruten lønnsforhold og arbeidsmiljø må skoleverket ta meget av skylden for dette. I lang tid har skolen utdannet ungdommen ut av lokalsamfunnet.

Det er imidlertid grunn til å være optimistisk.

Det er pågang en betydelig standardhevning ved arbeidsplassene i fiskerinæringen. Fortsatt gjenstår det meget, bl.a. må fiskerne sikres mer ordnede arbeidsforhold og ferie. Det er her grunn til å minne om hvilken enorm betydning dette har hatt innafor landbruket. Likeså må arbeidsinntekten være i samsvar med arbeidsinnsatsen.

Det er igang et positivt arbeid innafor skoleverket med å få etablert mer lokalrettet undervisning. Det er all grunn til å tro at dette vil gi en større motivasjon blant de kommende generasjoner til å velge utdanning og yrke utfra det lokale næringsliv.

10.6. Plan og tiltaksarbeidet.

En sentral oppgave for de kommunale fiskerirettledere er å medvirke til en planmessig og rasjonell utbygging av fiskerinæringen. I denne sammenheng er det nødvendig med en grundig detaljoversikt om forhold i næringen. Arbeidet med årsmeldingen må derfor bli mer enn en gjengivelse av hva som er utrettet i meldingsåret.

Årsmeldingen må påpeke problemer og antyde løsninger. Denne må videre gi informasjon som kan nyttes ved realisering plan- og tiltaksarbeidet - påpeke behov.

Det bør være et mål at årsmeldingen på sikt nyttes til rullering av kommunale og fylkeskommunale fiskeriplaner.

Vadsø, den 13.mars 1979

Kurt Johnsen

